

Juříčkův mlýn

3. 4. 1945 – 3. 4. 2015

První památník

*„Vlaštovka svou střechu nenalezla,
poletujíc tiká dojemně....“*
Jaroslav Seifert

Do kouzelného údolí v malé vesničce Leskovec přišlo v roce 1945 jaro poměrně brzy. Na stránkách rozkvétaly koberce žlutých petrklíčů, střídaly je sasanky s bělostnými květy, dlouhé jehnědy a sametové květy jívý lákaly pilné včeličky na žluťoučký pyl. Do přírody se po dlouhém zimním spánku vracel opět život. Sedláci vyjížděli na svá políčka, aby zaseli do země první semínka, základ příští úrody.

Toho roku bylo jaro vítáno s velkými nadějemi. Nebyla to jen pevná víra v zajištění obživy pro rodinu, ale hlavně se čekalo, že po dlouhých letech protektorátní temnoty a strachu se konečně dočkáme kýžené svobody. Všechny zprávy potvrzovaly, že vojska východní fronty k nám postupují velmi rychle a že se naděje na brzké osvobození každým dnem zvyšuje. A přesto se v naší obci schylovalo k obrovské tragédii, která pokazila všem radost z jara a dodnes v srdcích občanů zůstala po ní bolestivá rána. V brzkých ranních hodinách dne 3. dubna 1945 byla fašisty přepadena usedlost č. 67, která patřila mlynáři Janu Juříčkovi. Manželé Juříčkovi i jejich tři děti zahynuli, zemřeli i dva ruští partyzáni a mladý český student. Čas pomalu vzpomínky na ony strašné chvíle odnášel s sebou do minulosti. Však již uplynulo dlouhých 70 let. Dnešním setkáním na místě, kde stával Juříčkův mlýn, chceme zabránit času, aby se povědomí o tragické události současným i budoucím generacím nevytratilo zcela. Jde přece o kus historie naší obce, o důkaz hrdinství našich občanů, o ukázkou zrůdnosti války a o zdvižený prst, kterým nás minulost varuje do budoucna. Přáli bychom si, aby naše děti i děti našich dětí ctily památku umučených tak, jak to činily generace jejich pradědů, dědů a otců, a aby památné místo v nich probouzelo i hrdost nad tím, že jsou součástí společenství, z něhož vyrostli tak přímí a stateční lidé.

Ani po 70 letech není historie události ze 3. dubna 1945 v Juříčkově mlýně zcela objasněna. Stále se nepodařilo odpovédět na řadu otázek, které se v souvislosti s tragédií vynořují, setkáváme se i ve výpovědích svědků s nepřesnostmi, vynořuje se řada nejasností a dohadů. Z dostupných historických materiálů můžeme sestavit pouze přehled jednotlivých událostí, které nějak souvisely s Juříčkovým mlýnem. Jejich vyústěním byl zřejmě zásah dne 3. dubna

V květnu 1939 vznikla na Vsetíně pobočka celostátní odbojové organizace Obrana národa. Měla za úkol provádět zpravodajskou činnost, pomáhat rodinám zatčených a vězňených, převádět členy přes hranice a v neposlední řadě připravovat povstání. Jejími členy byli především čeští záložní důstojníci a bývalí legionáři. Velitelem pobočky byl Vladimír Drápala. Členem pobočky byl i pan továrník Josef Sousedík ze Vsetína. A právě jeho skupina si údajně vyhlédla Juříčkův mlýn a vybudovala v něm tajný úkryt. Mimo jiné v něm měla být uložena všechna patentová dokumentace k vynálezům, jichž byl pan Sousedík autorem. Hlavně však měla tajná skrýš sloužit i jako lazaret a útočiště pro raněné odbojáře. Časem byl kryt vybaven strojem na rozmnožování letáků, který obstaral poslanec Bohumil Klícha. Gestapo se usilovně snažilo všemi prostředky proniknout do sítě partyzánského odboje. K tomu účelu si měli jeho agenti vytvořit co nejširší síť spolupracovníků, od kterých by získávali cenné poznatky. Agenti vystupovali většinou jako členové odboje, kteří usilují o získání spojení s novými skupinami partyzánů. V dubnu 1944 byli do protektorátu vysazeni tři členové londýnského

odboje – skupina Clay, kteří měli prostřednictvím rádia Clay – Eva informovat londýnské ústředí o situaci u nás. Jejimi členy byli A. Bartoš, J. Štokman a Č. Šikola. Jedním z jejich nejdůležitějších úkolů bylo navázat spolupráci s partyzánskými veliteli Murzinem a Ušiakem. A právě Murzin byl středem zájmu i gestapa.

Úkolem dostat se mezi partyzány na Valašsku byl pověřen František Bednář /B 35, „Malý Franta“/. Tomu se skutečně podařilo dostat se do kontaktu s A. Bartošem ze skupiny Clay. Na schůzku s veliteli „ilegálních“ organizací Ostravska, Těšínska a Valaška Bednář přivedl i svého přítele Františka Šmída / agent B 105 „Velký Franta“/. Opatřováním úkrytů pro ilegální pracovníky na Valašsku pověřil F. Bednář pana J. Juříčka z Hrabové. Ten mu záhy nabídl dva tipy, jedním z nich byl právě Juříčkův mlýn. Bednář pak osobně mlynáře navštívil a domluvil se s ním na vybudování krytu asi pro 15–20 lidí. V úvahu se nabízí i myšlenka, že F. Bednář a F. Šmíd – vědomi si blížícího se konce války - se sami chtěli v krytu ukrýt, přejít do ilegality, a tak si snad zachránit vlastní kůži.

Dne 13. 12. 1944 však byl F. Bednář gestapem zatčen a uvězněn „pro dvojí hru“ v Kounicových kolejích v Brně, kde byl nelidsky mučen. Prozradil vše, včetně úkrytu v Juříčkově mlýně, dokonce nakreslil i plánek bunkru. Poněvadž se i gestapo domnívalo, že skutečně si úkryt budovali agenti pro sebe, nevěnovalo mlýnu nadále větší pozornost.

Přes veškerou snahu konfidentů gestapa partyzánské hnutí nabývalo na síle. Gestapo v Brně se rozhodlo pro další akci. Na základě získaných poznatků od Bednáře využilo ke svým záměrům J. Gureckého, okresního četnického velitele na Vsetíně. Ten byl totiž spojkou mezi skupinou Clay – J. Sousedíkem, předsedou Revolučního výboru – a Murzinem. Vědom si velkého nebezpečí, které pro něho zatčení Bartoše přináší, vzdal se Gurecký své funkce a skrýval se na utajeném místě. Gestapo se uchýlilo ke lži: poslalo mu jménem Zemského četnického ředitelství v Brně fingované pozvání na kontrolu zdravotního stavu. J. Gurecký skutečně do Brna odjel a tam byl 28. 3. 1945 zatčen. Při hrůzném výslechu v Kounicových kolejích se ke své odbojové činnosti přiznal. O bunkru ovšem věděli nacisté už od Bednáře. Pak se již rozjela akce brněnského gestapa, přesně referátu IV 2a, kterému byly předány všechny poznatky z výslechu i zatčení J. Gurecký. Velením akce byli pověřeni kriminální rada H. Romer a kriminální komisař H. Koch. Rychlé přepadení bunkru ve mlýně nařídil H. Romer. Bylo zřejmě motivováno i zprávou, že v úkrytu se nachází sám Murzin a velká skupina partyzánů. Ovšem to byla informace mylná. Sami nacisté byli pak nemile překvapeni, že na místě byla jen málo početná skupinka partyzánů a Murzin sám byl už dávno v bezpečí.

Akce gestapa stanovené na 3. dubna 1945, bylo právě úterý po velikonočních svátcích, se účastnilo 300 – 450 osob. Přítomni byli všichni členové brněnského gestapa, oddíl Vlasovců, oddíly Komand zvláštního použití z Rožnova, Valašského Meziříčí a Hošťálkové, skupina psodůů, všichni členové zlínské a vsetínské služebny gestapa a policie.

Není však ani vyloučeno, že nějaké informace získalo gestapo i z jiných zdrojů. Spousta lidí byla v těch posledních měsících války pozavírána za odbojovou činnost, za nejrůznější přestupky byli občané vyslýcháni na protektorátních četnických stanicích, do vězení se dostávali třeba i za pouhou pomoc vojenským zajatcům. Při tvrdých výsleších mohli promluvit, stačilo něco jen nechtěně naznačit. Zpočátku všechna vina padala na J. Gureckého. Také proto, že si ho gestapáci přivedli ke mlýnu při samotné akci.

O průběhu akce v Juříčkově mlýně nejlépe vypovídají ti, kdo se jí přímo zúčastnili. Proto uvádíme výpovědi očitých svědků. Jednak občanů, které gestapo přivedlo či ke mlýnu povolalo, a Juříčkových sousedů, kteří museli běsnění fašistů nedobrovolně přihlížet, tak také účastníků z řad samotného gestapa.

Svědectví Oldřicha Agapituse Bláhy:

Toho dne časně zrána někdo zvenčí silně zabušil na dveře a řekl: „Les je plný Němců, jste obklíčeni!“ Po několika minutách ticha zabušili na dveře sami Němci. Byli jsme všichni nahoře ve světnici. Po zprávě neznámého varovatele jsem utekl s ostatními partyzány do bunkru ve sklepě. Po zabušení Němců na dveře vyšla žena mlynáře Františka Juříčková. „Kde máte partyzány?“ ptali se Němci česky. „U nás nejsou partyzáni,“ odpověděla mlynářka. Po několika minutách ticha vhodili Němci do oken mlýna pancéřovou pěst.

Seděli jsme v bunkru – já, Oldřich Kaňok a čtyři sovětsští partyzáni – Saška Kotljarov, Kostá Kalabalin, Sergej a Vasil Lavrišev. Němci začali odhazovat desky z hromady, jíž bylo maskováno okno bunkru – to jsme věděli, že je zle. Pak spustili oknem desku, na jejímž konci byly umístěny tři granáty. Jejich výbuchem byl vyražen vchod – dřevěná dvířka maskovaná krmítkem pro kozu. Kryt byl odhalen, museli jsme ven! První vyběhl Kostá Kalabalin a Vasil Lavrišev chodbou kolem vepřence a ovčince a nepozorovaně přeběhli krátkou vzdálenost k mlýnskému kolu a k vodě pod ním. Po nich vyběhl Sergej a s bojovým křikem „Hurá!“ střílel po Němcích, kteří se hrnuli i s ovčáky do mlýna. Kulometry ho však srazily k zemi. Po něm vyběhl Saška Kotljarov a rovněž střílel, sražen taktéž kulometry a snad i roztrhán psy.

Bunkr se mezitím naplnil kouřem z dehtového papíru a peřin, které Němci házeli dovnitř. Zvedl jsem je a chtěl jsem ven, Němci se však už dostávali do konírny a ranili mne střelou do pravé ruky. Zalezl jsem pod koňský žlab v konírně, kde se rovněž ukryl Oldřich Kaňok, poněvadž v bunkru se už nedalo dýchat. Mezitím Němci poslali mlynáře, aby přivedl partyzány. Slyšeli jsme z náspu jeho hlas: „Chlapci, jestli jste někdo naživu, pojdte ven, je to marné!“ Vyšel jsem za ním ven. Mlynáře Němci odtáhli do lesíku, mne svázali a odvedli na druhou stranu, k hrabníku. Esesák, který stál vedle mne, mne mezitím štouchal pažbou do páteře, a když mi hlava poskočila, skláněl mně ji novým štouháním do týla. Mezitím se ustavičně střílelo. Mlýn hořel – co bylo dál, jsem neviděl. Když střelba utichla, Němci mě odvážali a poslali do mlýna: „Běž pro partyzány. Vběhl jsem do chléva plného čpícího kouře a narazil jsem na mrtvolu Oldřicha Kaňoka. Byl bledý, pravděpodobně se zastřelil – prohlašoval vždy, že se živý do rukou Němců sám nikdy nevydá. Vytáhl jsem ho ven i s Janíčkem, synem hospodáře, který měl tvář oteklou a po zachroptění skončil, zřejmě zadušen plyny, k mrtvolám obou sovětských partyzánů Sašky a Sergeje. Na příkaz Němců jsem musel určit jejich totožnost. Mimo jiné se Němci ptali i na majora Murzina. Pak mne znovu svázali a odvedli. Němečtí vojáci mezitím odváželi peřiny, šatstvo a cpali se velikonočními koláči. Mne uvázali k vozu, za kterým jsem pak musel svázán kráčet až do vesnice. Tam mne esesáci vhodili na zem do autobusu a položili si na mne nohy – proti mně seděl mezi esesmany poručík Gurecký. Tak jsme přijeli do Zlína. Tam mne nechali jeden den ve vězení, na dva další dny převezli do Hradiště, načež jsem pobyl ještě dvě noci v Kounicových kolejích, než mne převezli transportem do Mirošova. V Mirošově nás osvobodila americká armáda a předala nás Rudé armádě. Bývalí vězňové zde utvořili partyzánskou skupinu Jana Žižky a čistili jsme brdské lesy od Němců, kteří prchali z Pražského povstání. Jen K. H. Franka jsme se už, bohužel, nedočkali - byl chycen u Rokycan.

Svědectví pana Josefa Labaje, starosty obce

Postup při vypalování usedlosti Jana Juříčka v Leskovci č. 67 p Vsetín.

Dne 3. 4. 1945 v 5 hodin ráno přijelo autobusem a pěšky kolem 500 německých vojáků a obklíčili údolí do Snozů, paseky zvláště, mimo jiné chalupy, obklíčili usedlost Jana Juříčka č. 67, kde měli bydliště ve mlýně a ve sklepě partyzáni. Ke mně

jako tehdejšímu starostovi obce poslali kolem 8. hodiny Martincovo děvče 14leté se vzkazem, abych ihned poslal na paseky 10 dělníků s lopatami a krumpáči. Jsem věděl, že ty dělníky neseženu, jsem je ani nesháněl, jsem zavolal radního Muchu Pavla č. 97 a šli jsme na paseky oznámit, že dělníci jsou všichni zaměstnaní a rolníci též jsou na poli, orají, sejí, že až o poledni se vrátí z pole teprve přijdou, to hlásím důstojníkovi a ten mně řekl, že když jsem neposlal dělníky, tak musím kopat sám i s radním, že já jako starosta jsem o tom brlohu dobře věděl, že se zde zdržují partyzáni, oni už o tom vědí přes půl roku a já v obci o tom nevím, že jsem to měl dávno hlásit, dávno to mělo být vypáleno a rozbito a tak nám dali krompáče a museli jsme probíjet zeď do sklepa, kde měli skrýš partyzáni a jak jsme ji částečně probili, Mucha byl při tom raněn přes klíční kost v rameni, protože za nama i před nama stáli s napřaženými opakovacíma pistolema a já se při tom vykradl a utekl jsem do domu. Předně jak jsme tam přišli byli 3 partyzáni mrtvi na dvoře a 1 byl svázan a vyšetřovali ho, od krvi měl celou tvář a oteklý, chalupa samá díra, střecha rozbitá od pancéřových pěstí, na dvoře stál vůz naložený plný peřin, šicí stroj, kufrů prádla, obuv, mouka a jiné cenné věci. Jen jsem přišel do domu, již přišel ke mně tajný policista, abych okamžitě poslal pár koní a jel na paseky, já jsem se vymlouval, že nejsou žádné doma, že orají v poli a tak abych se sebral a šel pro ně, jinak že mě na místě odstřelí za neuposlechnutí. Tak jsem najal Josefa Vychopně č. 52, aby jeli. Jak jsme tam kolem 11. hodiny přijeli, právě podpalovali stodolu a chalupu a ty partyzány házeli do ohně, rodinu Juříčkovu – muž, žena, syn a dvě dcery – jsem vůbec neviděl, až po odejití Němců jsme je našli ve svém bytě upáleny všech pět. Forman musel zapřáhnout do toho naloženého vozu a véztí to 7 km do obce Hovězí, kde měli hlavní komando a na druhý vůz naložil jsem raněného Muchu, o kterého se nikdo nestaral a dovézt ho domů a pak zavolat telefonicky záchranou stanicí na Vsetíně, aby jej odvezla do nemocnice a doposud není vyléčen, bude do smrti práce neschopný.

Výpověď Jana Lukáška, Leskovec č. 91

Toho dne jsem byl napaden dvěma vojáky esesmany, brzy ráno po probuzení byl jsem na čerstvém vzduchu a jda zpět do svého bydliště přepadli mě dva muži. Především se mě ptali, zdali jsem partyzán, ale nejdříve na mě zavolali „hande hoch“ totiž ruce vzhůru, přitom měli oba zbraně proti mně namířeny a jeden mě ohmatal a ten druhý mě držel v šachu. Pak mě sebrali s sebou do lesa nejdřív na jednu stranu a pak z druhé strany mě volal důstojník, který mluvil ke mně plynně česky, běžte do toho mlejna a zbudte toho mlynáře ať přijde hned sem, totiž do toho lesa, řekněte mu, že má hned přijít, že jak neprijde, že to bude hořet. Tak já jsem poslechl a šel jsem tam, přijdu tam a tluču na dveře a napřed mi nikdo neotvíral, posléze vstala hospodyně, ptám se jí, kde spí její muž, ona mi řekla, že v zadní světnici. Tak jí říkám, honem ho zbud' nebo je tady mnoho vojska, on hned nevstával a já jsem běžel napřed k tomu důstojníkovi a řekl jsem, že přijde. Ten mě ale poslal zpátky a říkal mi, abych se hned vrátil a abych se podíval do sklepa, kolik prý tam je partyzánů, ale já jsem neměl času nazbyt se do sklepa dívat, protože než jsme s mlynářem přišli, začali nad tou budovou střílet ze strojních pušek, nu a pak již vedli mlynáře a začali ho tlouci, kolik prý tam má partyzánů a mezi tou dobou co jej tloukli přišla jeho rodina. Syn spoutaný a žena jeho i s děvčaty, ženský nebyly tak mnoho stíhaný, jen to nejmladší děvče začlo plakat a dobytek aby se vypustil ven, jeden voják jí řekl, že se jim to vypustí, ale při tom, co to vypouštěli již to všechno bylo v plamenech. Pak si přišli pro hospodáře, spoutaného ho vedli domů, ale již se do lesa nevrátil, hned na to přišli pro syna a pak po chvíli i pro ty ženský a pak se už nikdo nevrátil. A potom se mě tázal ten důstojník, zdali i to vedlejší stavení je mlynářovo, já jsem odpověděl, že ne, že tam bydlí vdova s dětma. On se mě tázal, kolik těch dětí má, já jsem řekl, že čtyři chlapci a děvče, nu a on pak řekl,

že to už nebude hořet, a pak k večeru jsem byl přinucen hájiti to vedlejší stavení, jsme to i téma chlapci polévali vodou, aby se to nechtylo, přitom jsem byl držán v šachu beze stravy celý den celou noc. A pak ještě půl dne jsem se nesměl na krok vzdálit, až potom v poledne přišel za mnou jeden který opět mluvil česky a tázal se mě co jsem zač. Já jsem řekl, že jsem zemědělský dělník, že jsem 35 roků sloužil u rolníků jako čeledín, nu a teď jsem ve své rodné obci, jelikož ve vesnici pro mě neměli bytu, tak mě odkázali na paseky do sušárny, že bydlím v sušárně, že tam mám legitimaci a jiné věci. Nu tak že nesmím dříve odejít až celá rota šla v to poledne se mnou, až mě prozkoumali všechny věci tázali se mě, zdali jsem měl jaké styky s tím mlynářem. Já jsem řekl nikoliv, že jsem přišel o vánocích ze služby, a že jsem tam vůbec ještě nebyl a že za tak mnohá léta ta omladina je zcela jiná že mě dojistá též žádný, nezná a pak se mě ještě naposled tázali zdali jsem ty partyzány viděl za tu dobu co tu bydlím, a odkud přišli. Nu a já jsem řekl, že se o jiné věci nestarám, že jsem nedlouho přišel že jsem žádného neviděl vůbec za celou dobu co tu bydlím, a odkud přišli a kdy to já nevím, ostatek se víc již nevyptávali, na to pak odešli.

Výpověď Josefa Vychopně č. 52

Bylo to osudného dne, kdy jsem ráno v 8 hodin vyjel s koňmi zaset oves. Pole moje se nacházelo na pravé straně obce směrem k Valašské Polance na kopci. Když jsem dojel na místo, počal jsem rozsívat semeno. Tu přišel za mnou švagr Mucha Josef č. 130, který pracoval na blízkém poli, a ptal se mne, co je to v dědině, že se tam tak hemží těmi německými vojáky. Já jsem mu říkal, že ve vesnici říkají, že mají cvičení. Sedli jsme si na mez a pozorovali z části jejich počínání a shodli jsme se na tom, že to asi není nic dobrého, že něco za tím vězí, obzvláště když to bylo na pasekách, kde se naši chlapci zdržovali. Oba jsme cítili, jako by ve vzduchu něco viselo – taková tíseň – což se mi potvrdilo, když jsem začal znovu rozsívat. Volal na mne někdo z vesnice, z mostu, abych hned jel domů s koňmi. Měl jsem za to, že někdo přijel s klisnou k hřebcům, a měl jsem ráno hřebce odpouštěné, nechtěl jsem jet, až když na mostě už byl hlouček lidí a všichni na mne volali, abych hned jel. Poznal jsem starostu a tak jsem zapřáhl a jel domů. Když jsem sjel do vesnice, už na mne čekal pan starosta s velitelem od kriminální policie v civilu a jeden voják. Měl jsem lehký vůz /rakušák/ a pan starosta se ptal toho velitele, zda je ten vůz dobrý, a on říkal, že postačí, a tak jsme nasedli i s tím vojákem bez starosty a ihned na mne zostra, abych jel rychle směrem na paseky. Když jsme odbočili z vesnice, říkal mně ten velitel, že uvidím, co dovedou partyzáni. Já na to neřekl nic, ale bylo mi jako v řetězech. Po chvíli jízdy mi zase povídá, že už šest týdnů se tam ti partyzáni skrývají, a já zase nic. Když jsme dojeli na paseky naproti Josefu Martincovi č. 91, spustila se palba a on říkal a co ještě nejsou hotovi. Při těch slovech kázal mi zastavit. Abych počkal na místě, až dostanu rozkaz, a sám i s tím vojákem šel na místo hrůzy. Stál jsem asi 150 až 200 metrů od místa činu a co jsem spatřil, nemůže mi do mé smrti vymizet z paměti. Dům Juříčkových obklopen byl těmi vrahy, dokola střílelo se ze všech stran do něj, jako by tam byla celá armáda nějakých vrahů, a zatím tam bylo pár bezbranných poctivých lidí, kteří nechtěli nic jiného než svoje právo na život. Když jsem tuto bestiálnost pozoroval a myslel při tom na našeho milého občana Jana Juříčka, co se nadřel s rodinou, než si všechno pořídil, a oni tak se smíchem a šíleným smíchem, který se podobal dravé šelmě v pralese, kde nemůže nikdo zadávenému zvířeti pomoci z drápů šelmy a tak i tady jsme museli přihlížet na naše občany, aniž jsme tu chvíli mohli přiložit ruku k obraně. Vše ničili a vraždili. Asi po hodině stání vyvedli ze dvora jednoho civila, který nesl otep lnu asi k zapálení stodoly, ale se jim zprotivil a otep hodil na zem, při čemž mu pak svázali ruce vzadu a pak počali házet do stodoly pancéřové pěsti, za čímž se stodola vzňala a ve chvíli byla celá v plamenech. Na pravé straně směrem na paseky seděli všichni sousedé Juříčkových pod stráží vojáků a jak jsem později zjistil, všichni vypadali jako mrtvolky. Naproti na druhé straně byli

vojáci, kteří kradli, co se jim hodilo. Viděl jsem na vlastní oči, jak škrtili husy, kury a kozlata a cpali do batohů a kusy plátna, zkrátka co se jim hodilo. Bylo asi ke dvanácté hodině, když mi už koně nechtěli stát a přišel za mnou můj syn. Nechal jsem ho u koní a šel jsem za dotyčným velitelem, který se mnou jel, abych se ho zeptal, co mám dělat, zda mohu jet domů. Na pravé straně dotyčného velitele, asi 50 metrů od něj stál druhý velitel SS, který na mne křiknul, abych šel za ním, což jsem musel poslechnout. Tam mně nařídil se zbraní v ruce a naměřením na mne, abych si šel sednout nahoru, kde seděli ti nešťastní sousedé Juříčkových. Když jsem se vylouval, že tam mám koně a že nemohu odejít, chtěl mne odstřelit. Došel jsem na místo a ten voják, který držel stráž nad nimi, mne poslal ke koním. Tak jsem stál ještě chvíli a přišel rozkaz, abych jel nahoru. Tak jsem jel. Co jsem viděl na místě činu, se naprosto nepodobá lidskému rozumu. Na můstku přes potok leželi naši chlapci, partyzáni tři. Jeden naznak, druhý stočený v klubíčku a třetí na boku, podivně stočen. Jaká mě pojala hrůza, to si nikdo nedovede představit a nesměl člověk ukázat ani špetku soucitu, jinak byl odstřelen jako pes. Vše bylo tak stráženo, že člověk se nesměl ani pořádně ohlédnout. Tak jsem dojel na dvůr souseda Juříčkového, kde stál žebřinový vůz naložený různými druhy zboží, do kterého jsem musel přepřáhnout a přesto, že jsem měl velmi dobré a pevné koně, zůstal jsem v potoku viset, kde jsme zlámali něco na voze, což mi pan starosta pomohl spravit, a tak se jelo dál. Ale když jsme přijeli k můstku, kde leželi mrtví partyzáni, už jich tam nebylo. Dle očitých svědků je hodili na mlat do stodoly a naházeli na ně různé odpadky a tak je upálili. Z domácích jsem neviděl nikoho, jelikož byli zničeni, než jsem tam přijel. Při jízdě dolů pasekama jsme ztratili různé zboží jako textil, mouku, zrno, papír, podobizny, dopisy, zkrátka vše možné. Když jsme přijeli do vesnice, chtěl jsem vypřáhnout a vézt koně domů, ale bylo mi přísně nařízeno, že dokud neseženu náhradní koně, odjet nesmím, a tak jsem musel sehnat druhé koně a pak jsem jel teprv domů. Kolik dnů jsem se z toho nemohl vzpamatovat a nikdy na tu hrůzu nezapomenu. Kdo tohle viděl a zkusil, ten nikdy těm bestiálním zverstvům neodpustí a na každém místě se bude dožadovat přísného odsouzení.

Z výpovědi Pavla Muchy č. 97

Asi o půl deváté přišel vzkaz, aby starosta Josef Labaj č. 135 poslal deset mužů s krumpáči a lopatami. Jelikož lidé byli na poli, nemohl nikoho sehnat a přišel k nám. Starosta mě našel na poli a volal na mne, že Němci mají cvičení a že budeme něco kopat. Po příchodu k Juříčkovu mlýnu nás vojáci prohlédli, jestli nemáme zbraně, a vedli nás přes dvůr, kde jsme viděli tři mrtvé partyzány u stodoly. Zavedli nás do sklepa, kde byla přepážka z cihel. Tu jsme museli rozkopat, udělat otvor, aby se tam mohlo vlézt. Uvnitř byly příčky a příkrývky, což jsme vyházeli. Voják poručil, abych tam vlezl. Když jsem se zdráhal, pohrozil mi, že dostanu kulku. Tak jsem vlezl dovnitř a podle rozkazu vyházel vše ven. Bylo tam na hromadě několik plných pytlů. Co bylo v nich, nevím. Nejdříve jsem vzal těžkou aktovku, pak druhou věc. Vtom jsem byl zasažen střelou do ramene. Němci mě vytáhli a dovedli na dvůr. Položili mě vedle mrtvých partyzánů. I když jsem velice krvácel, neošetřili mě. Pak mně donesli nějaké peřiny a položili mne na ně. Přes mne stříleli slepice a husy, házeli do pytlů a do domu házeli pancéřové pěsti. Pak mne odtáhli na pole, partyzány naházeli do stodoly a stodolu zapálili.

Z výpovědi Jardy 7, pravděpodobně Jaroslava Paly z Ústí

Když přicházel rok 1944 a s ním první běženci, Rusové ze zajetí v Německu, bývali posíláni přes Juříčkovu usedlost dále, tam bývaly připraveny mapy, jídlo, občerstvení na další cestu. U Juříčků byla ošetrovna a také škola partyzánů. Vpředvečer onoho dne opustila větší skupina partyzánů Juříčkův mlýn.

U Juříčků býval čilý partyzánský ruch. Byl tam partyzány zřízen bunkr. Byla to vlastně partyzánská nemocnice. O tom bunkru a jeho umístění věděli jen ti, kdo v něm byli. U Juříčků byla výšlací stanice, rozmnožovací přístroje na tiskopisy, dva psací stroje a léčebných potřeb víc než kdekoli jinde. Odtud vycházely rozkazy brigády Jana Žižky z Trocnova, letáky, výhružné dopisy pro české zrádce. U Juříčků byl štáb majora Murzina po celé tři týdny ve vánoční době 1944 – 45, později štáb Petra Budka, zástupce majora Murzina. U Juříčků bylo pro partyzány jídlo, obuv, oděv, u Juříčků byla též partyzánská dílna na opravu zbraní.

Kopie části výpovědi paní Františky Machákové →

SP 1852/46 František (Franz) Schwarz

Koncem února a začátkem března 1945, přesné datum mi není známo, nevzpomínám si přesně, měl jsem službu, byl jsem delegován k týdenní službě. Týdenní služba začala o 13.00 hodině a trvala celou noc až do 8 hodin ráno. Jak jméno říká, trvala tato služba celý týden, od soboty do soboty příštího týdne. Tato služba byla prováděna v civilním oblečení. V ten možný den jsem byl v kanceláři do 17.30 hodin, normální úřední doba. Po půl šesté večer jsme museli vedoucímu týdenní služby – “die Klappe“ sdělit, aby v případě potřeby nás zastihl. Já si vzpomínám, že jsem večerel v kasinu služebního místa a tam jsem se dozvěděl, že tento večer se má konat akce proti partyzánům. Něco bližšího nebylo se mnou prohovořeno, také si více nevzpomínám. Po večeri jsem šel zpátky na službu, a protože jsem byl unaven, předešlou noc jsem musel být celou noc vzhůru, chtěl jsem trochu

o vímech; se všech stran. Jak jsem byla přivlečená k
a gestapákům, kde mne přehrápili staršou, zdá se
jsem ~~hlášená~~ v Leskoveci. Byli informováni správně na
Juříčce a mně řekli, že jim bylo oznámeno, že v
našem čísle bydlí vdova se čtyřmi syny. Itali se,
kde jsem. V velikou prosbu mne odložili do sv.
dnice, kde byla horrná správně. Utkálo jsem se
tímto a ostatní s dokumenty se přesvědčili. Řekli
se jeden prosbuji jim řekl, jmenem o matce a 4 synech.
To se samými hrozbami mne propustili. Potom vypravou
něco nalozili na nás včera, dověřili ^{v nám} ~~na~~ dům a řekli to nej
horrnější divadlo, zapalovat. Konvově se bál, včera
do Juříčkové stodoly pro slámu, a chystali nás den a
tím zapalovali. Stověli mne zpátky za maminkou a
se se připomněli dít se na tu hruku. Bylo strašné
dít se, jak čumění jazyky prohlcovaly stodolu a pak
se chytly obytný dům. Kde byl odvlečen bratr Jan, by
hopak ve sklepe redi. Konvově podle výstřel se sklepa,
všechni se rozutekli ven. Konvově kácelo střecha dón
přivedli zase bratra ještě se dvěma souseďy, by se
pálili v akce sáčkový. V největším strachu oblé br
prosít, by nás apřon dovolili nřjake něco zachránit,
nalizkali mu esmani se se odmčel.
Konvově se esmani seřadili na 4 skupiny a odložili
s křestalo se nás asi 40 obyčejných vojáků, kteří nám
dovolili hádit svůj domek, se stálého hlídání.

spát. Tak asi do 21 hodin jsem spal, potom mě probudil jeden kolega (nepamatuji si jeho jméno). Ten mi sdělil, že se musím podílet na jedné akci proti partyzánům. A musím jít domů a převléknout se do uniformy a vzít si něco k jídlu na jeden den. Protože jsem nebyl pevně zařazen, chtěl jsem se bránit proti tomu, ale bylo mi sděleno, že musím za jednoho kolegu zaskočit.

Tak jsem šel nejprve domů a asi o 22. hodině jsem byl zpátky na služebním místě. Jak jsem vkročil na služební místo, uviděl jsem připravený brněnský autobus s několika příslušníky státní policie. V hale služebního místa jsem uviděl kolegy Wiedermetha, Pense a myslím si, že i Unterstunnnfuhrera Kren Maxe stát.

O Peuseovi vím, že on vybíral účastníky na takové akce a asi si vybral i mě. Ale nevím, proč přesně mě vybral, asi proto, že se dozvěděl, že já jako MG-Střelec jsem u této akce zařazen a že mám na službu kulomet /rychlopalná střelná zbraň/. Pak jsem šel na stálé služební místo a tam jsem dostal kulomet se dvěma zásobníky a prázdnou nábojnicovou tašku. Pak jsem šel k autobusu a chtěl jsem se zeptat, ke které skupině patřím a kdo je velitel té skupiny. V autobuse jsem uviděl, že už různí příslušníci státní policie seděli v autobuse. Já jsem posadil vedle Walzbergera, Kropačka a Wiedermetha. Mezi nimi jsem poznal i kriminálního asistenta Citovského. Kromě toho byli v autobuse mi neznámí agenti brněnské státní policie, tito mi byli neznámí, protože teprve krátkou dobu byli ve službě. Chci k tomu říci, že mnozí z těchto příslušníků státní policie na ústupu z Ruska se dostali do Brna a byli nově zařazení. Proto mne jména nenapadají, protože jsem tyto osoby viděl poprvé. V autobuse měli být i Vlasovci, o kterých stojí řeč v Referátu IV 2a. Vzpomínám si, že mezi nimi byl i určitý Hildebrandt, který byl oděn na rozdíl od nás v civilu – v jezdeckých kalhotách, holinkách a krátkém koženém hnědém saku. Příslušníka Referátu IV 2a, který vedl spisy o boji proti partyzánům, oslovil pravděpodobně jeden kolega jménem Wittmann. Jak byl autobus obsazen, slyšel jsem někde venku hlas kriminálního komisaře Kocha, jak někomu poručil naložit jednu krabici. Já se na to proto tak dobře pamatuji, protože ta krabice byla velká a zabrala hodně místa a pasažéři, kteří seděli vpředu, měli málo místa a seděli nepohodlně. Jak jsem se později dozvěděl, byly v krabici granáty. Krátce potom se objevil kriminální komisař Koch a položil ke dveřím dovnitř pancéřovou pěst. Na to si dobře vzpomínám, protože kriminální poručík Schrott ji převzal. Věřím, že se kriminální komisař Koch potom posadil vedle řidiče. Potom se autobus rozjel, jeli jsme přes Brno směrem do Zlína. Nevzpomínám si, že bych se dozvěděl, ke které skupině patřím a kdo mě určil jako střelce číslo dvě. Protože jsem nebyl u žádného rozhovoru, chtěl jsem se u kolegy informovat, oč vlastně jde. Pravděpodobně jsem se během jízdy bavil s kriminálním asistentem Walzbergem. Walzberg byl odborník u Referátu IV 2a a ten mi vysvětlil, že mě může informovat, ale teprve po ukončení akce. Řekl mi, že u Referátu IIBm/s se dozvěděli, kde se skrývají partyzáni. Výsledky k tomu měl provést kriminální úředník Kerner Franz. Nyní je to tajné, protože ta záležitost byla zpracována jako státní tajemství. Proto jsem se nadále nevyptával. Mezitím jsme dojeli do Zlína na tamní státní policejní stanici. Tam jsme měli krátkou přestávku, ve které jsme směli autobus opustit. Vzpomínám si, že před naším autobusem stálo nákladní auto s přehozenou plachtou. Potom jsme nastoupili do autobusu a do nákladáku spolu s dalšími příslušníky státní policie a hraniční policie, není mi známo, ke které jednotce patřili. Autobus se zase rozjel a já si nevzpomínám, jestli za námi jelo i nákladní auto. Směr a místo určení mi nebyly známy, věřím, že ani ostatní to nevěděli. V blízkosti jednoho lesa zůstal autobus na cestě stát a my jsme vystoupili. Vzpomínám si, že jsme byli rozdělení na tři skupiny a slyšeli jsme, jak jednotliví vedoucí skupin svolávali lidi dohromady. Moje jméno bylo vyvoláno jedním Sturmcharfuhrer, který se, jak jsem se později dozvěděl, jmenoval Linaus nebo Limenaus. Jak dalece si vzpomínám, byl kromě mě v Limenausově skupině Walzberger, Kropaček a Wiedemeth. Dále bylo k nám přiděleno šest příslušníků hraniční policie. Momentálně si nevzpomínám, jestli už tehdy s námi byl i Koch

a Mayerhofer Ludwig, můj nosič munice na místě určení. (Střelec 2) Prošli jsme přes les a dorazili na svah, kde jsme slyšeli z údolí štěkot psa. Naše skupina byla jako rezervní skupina poslední. Limenaus věřil pravděpodobně, že jsme dorazili na místo určení, a nechal nás na místě čekat a šel sám dále dopředu, aby se informoval. Krátce nato přišel zpět a řekl, že máme jít dále, protože prý první skupina zabloudila. Jeden z policistů hraniční policie byl od něho poslán dopředu, aby udržoval kontakt s přední skupinou. Věřím, že jsme asi jednu hodinu šli lesem, když přišel zepředu rozkaz, že se máme chovat tiše.

Právě jsme dorazili na místo určení. Před námi byl les. Na pravé straně na kraji lesa za křovím mě Limenaus postavil a vysvětlil mi, že povel ke střelbě přijde zleva. Řekl mi, že když uslyším střelbu zleva, mám také střílet. Když jsem mu řekl, že přede mnou je cca 100 metrů prázdná stráň, vysvětlil mně, že střelba bude mít jen zastrašovací funkci. Střelba má partyzánům ukázat, že jsou obklíčeni.

Limenaus odešel a já jsem si prohlédl blíže okolí. Vpravo ode mě nebyl nikdo, já jsem byl na kraji pravého křídla. Věřím, že si vzpomínám, že vlevo ode mě byl i kriminální sekretář Kriegisch. S jistotou to ale říci nemůžu. Kdo byl dále vlevo, mi není známo, protože ty osoby ležely skryty za stromy v lese. Jak jsem určitou dobu na tom místě ležel, slyšel jsem výbuchy, a jak jsem se později dozvěděl, vystřelil komisař Koch pancéřovou pěst na mlýn. Hned po tomto výstřelu jsem uslyšel praskání nalevo ode mě a také vedle mě se střílelo, a proto jsem začal také se střelbou. Vystřelil jsem asi tři střely do vzduchu, jak se náhle zablokovala moje zbraň, nemohl jsem ládovat. Zkoušel jsem to odblokovat, ale nešlo to, něco nebylo v pořádku s nábojnicí a také s vodičem patrony. Každý náboj, který jsem vyjmul, byl vpředu zmáčknutý. Hlásil jsem to Limenausovi, který byl právě v blízkosti. Při té příležitosti si vzpomínám, že jsem předal Mayerhoferovi k opatrování a nesení plné magazíny, které vedle mě ležely. Limenaus mě odvedl spolu s Mayerhoferem z mého místa pryč na louku, kde jsme byli vzdáleni cca 50 – 70 metrů od mlýna. Tam chtěl Limenaus sám odblokovat zbraň. Protože se mu to nepovedlo, šel s Mayerhoferem zpět do lesa. Předtím mi dal rozkaz, abych šel k rezervě, která se nacházela mezi mlýnem a za mlýnem ležící usedlostí, protože zde nejsem k potřebě. Na mojí cestě k rezervní jednotce jsem viděl na louce kriminálního soudce Romera, komisaře Kocha, kriminálního asistenta Schrotta a vlasovce Hildenbrandta spolu s Dr. Marquotem stát. S ohledem na to, že u nich stály dvě ženy a jeden muž, kteří s komisařem Kochem a Schrottem mluvili, myslím si, že se jednalo o výslech. Přišel jsem se zbraní k přejezdu nebo k mostu a tam jsem se spojil se skupinou státní a pohraniční policie, věřím, že byli ze Vsetína, protože jsem je neznal. Chci poznamenat, že se zde mohlo jednat o příslušníky zlínské jednotky. Nechtěl jsem jenom tak nečinně sedět, a proto jsem se zabýval svou zbraní. Při této činnosti jsem slyšel za mými zády směrem ke mlýnu střelbu. Nějakou dobu později jsem uslyšel ještě jednu detonaci, jak jsem se později dozvěděl, měla to být druhá pancéřová pěst. Protože jsem tam nikoho známého nepotkal, chtěl jsem jít do vesnice si něco k jídlu přinést. Na cestě jsem potkal jednoho sedláka, který hnal dva koně směrem k mlýnu. Krátce nato vezl tento sedlák vůz směrem od mlýna pod doprovodem pohraniční policie. Z rozhovoru s jedním z pohraničnicků jsem vyrozuměl, že na voze leží mrtvý pohraničnick, který byl zastřelen v boji s partyzány.

Za mostem nebo za přejezdem jsem si sedl k odpočinku. Tam jsem čekal až do konce akce. Na toto místo přišli i lidé přímo z akce dohromady s pohraničnický. Protože jednotlivé skupiny nešly celistvé, ale roztroušené směrem k vesnici, vydal jsem se také na cestu tímto směrem až na místo, kde stál autobus. Protože jsem celou noc nespal, sedl jsem si do autobusu a zaspal jsem.

Na zpáteční cestě jsem slyšel kolegu Wiedermetha vyprávět, že mezi partyzány a státní policií došlo k přestřelce, při níž byl Radif zraněn. Schlott zachránil prý Radifa tím, že začal dříve na partyzány střílet. Dále se vyprávělo, že po druhém výstřelu s pancéřovou pěstí jeden příslušník zbV komanda zapálil nálož ve sklepě mlýna, kde se nacházeli partyzáni. Také

Wiederrneth vyprávěl, že Koch usedlost (mlýn) zapálil a že to byla škoda, protože při tom shořelo auto. Při těchto rozhovorech za jízdy do Brna vyšlo i najevo, že při této akci byl kriminální sekretář Novok postřelen do ruky. Nemohu si vzpomenout, kdo to říkal, ale dozvěděl jsem se, že zbV komando provedlo několik zatčení a že na spáleništi u mlýna se nacházely patrony, které nejsou civilnímu obyvatelstvu přístupné.

Výpovědi svědků jsou přesným opisem, nebyly upravovány po stránce stylistické ani pravopisné

Poslední nacisté odešli od mlýna až večer. Teprve druhý den se občané mohli na vlastní oči přesvědčit, že Juříčkův mlýn již neexistuje, že nežije nikdo z Juříčkovy rodiny, že zahynuli i dva ruští partyzáni Sergej Sorotkin a Alexander Kotljarov a mladý český student, partyzán Oldřich Kaňok. Celou akci přežili jen poručík RA Konstantin Jefimovič Kalabalin a partyzán Vasil Lavriščev, kteří využili zmatku, podařilo se jim schovat se pod mlýnským kolem, kde se v mrazivé vodě z tajícího sněhu dočkali odchodu agresorů, a pak se lesem vydali do hor. S sebou Němci odvádějí i Oldřicha Agapituse Bláhu, administrativního správce nemocnice ve Vizovicích, který pomáhal ošetřovat raněné partyzány a z bunkru vyšel na výzvu pana Juříčka první, neboť jako mnich se nemohl bránit se zbraní v ruce. Odvezli i pana Gureckého, kterého si po výslechu v Brně vzali k Juříčkovu mlýnu s sebou.

Oběti masakru nesměly být ani řádně pohřbeny. Spoluobčané uložili pozůstatky obětí alespoň do provizorních dřevěných beden a pohřbili je v troskách jejich domova. Teprve po osvobození, v červnu 1945 se obec se svými hrdiny mohla důstojně rozloučit. Pohřeb se konal na louce za domem Šťastných č. 33 „Bačičků“ a zúčastnili se ho lidé z širokého okolí. Ostatky mrtvých byly uloženy do společné hrobky na místním hřbitově. Akce v Juříčkově mlýně byla svým způsobem ojedinělá. Popravu člověka, který se vážně provinil proti zájmům říše, mohl tehdy podle říšských zákonů nařídít Obergruppenfuhrer K. H. Frank, státní ministerstvo, vyšší vedoucí SS a policie protektorátu. V případě rodiny Juříčkovy šlo tedy o obyčejnou vraždu, kterou provedli členové brněnského gestapa. A ještě jedna věc je zarážející. Je to jediný případ, kdy byly chladnokrevně zavražděny i děti. Většinou je nacisté ušetřili, i když jejich další osudy byly pak různé. Tentokrát si však velitelé počínali jako smyslu zbavení. Velmi smutné ovšem bylo, že celá tragédie se odehrála pouhý měsíc před koncem války. Jistě i sami Juříčkovi doufali, že snad už brzy budou mít všechno zlé za sebou a dočkají se svobody. O to horší bylo pro ně odcházet.

Naši spoluobčané – manželé Juříčkovi – byli postaveni před nelehkou volbu. Rozhodli se jistě podle svého svědomí, vědomí si rizik, a věříme, že zodpovědně, přesvědčeni, že konají správnou věc, že plní svou vlasteneckou povinnost. V obci byli váženými občany, nikomu neodmítli pomoc. Zkusme si někdy představit, jak bychom se asi na jejich místě a ve stejných společenských poměrech zachovali my.

Mnohdy slyšíme, že takových míst v republice bylo mnoho, že jsou místa mnohem významnější. Ovšem péče o nemocné, starost o jejich obživu a základní potřeby, ale také bolest, utrpení, chvilé beznaděje, život ve strachu nebyl v Juříčkově mlýně o nic menší. Jediné, co můžeme pro oběti z Juříčkova mlýna udělat, je ctít jejich památku a hlavně nezapomínat!

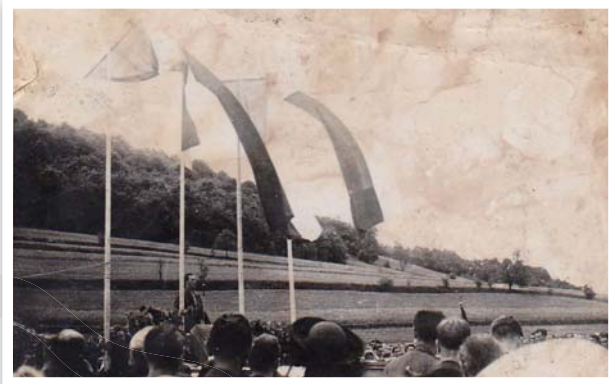
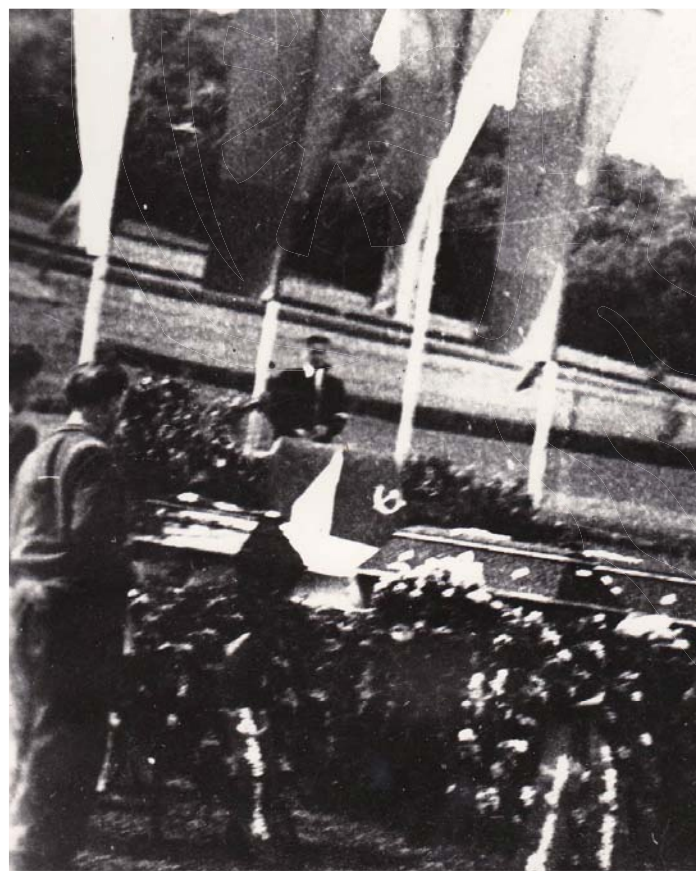
za Obec Leskovec, Eva Muchová, kronikářka

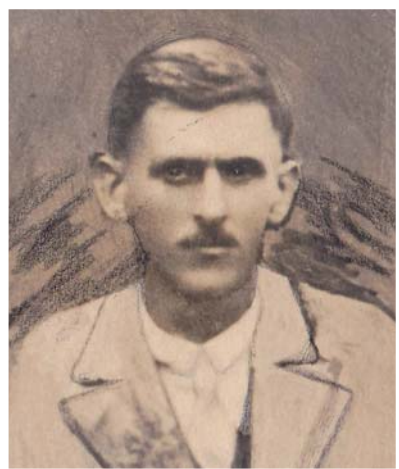
Hledáme viníka? Pan Eduard Šulák má jasno.
Do pamětní knihy napsal:

*„Nebýt té strašné války,
všichni mohli žít,
dodnes mohl u Juříčků
jejich mlýnek mlít...“*

- Pohřeb obětí -

- Rodina Juříčková -

mlynář Jan Juříček
10. 11. 1895 – 3. 4. 1945

mlynářka Františka Juříčková
16. 7. 1902 – 3. 4. 1945

syn Jan Juříček
5. 6. 1926 – 3. 4. 1945

dcera Františka Juříčková
13. 3. 1929 – 3. 4. 1945

dcera Marie Juříčková
10. 5. 1931 – 3. 4. 1945

Současný památník